

Průmyslový popis – šance, nebo povinnost?

(Z vystoupení na semináři ČCPP)

Na půdě ČVUT Fakulty strojní uspořádalo v listopadu 2002 České centrum průmyslového popisu (ČCPP) seminář s názvem „Průmyslový popis – šance, nebo povinnost?“, jenž byl určen pro členy Asociace obranného průmyslu ČR [1]. Jeho cílem bylo prezentovat problematiku průmyslového popisu v jejích konkrétních podmínkách. Ve dvou blocích stručných přednášek byli posluchači obeznámeni s vývojem legislativy týkající se označování zbraní a střeliva a s významem popisu produktů pro logistiku NATO. Dále byly prezentovány principy vhodných popisovacích technologií s důrazem na popis laserem a mikrobodem a jejich možnosti i omezení. Poté seminář pokračoval příklady řešení konkrétních problémů v praxi i s ukázkami vzorků a v závěru došlo na diskuzi při níž autoři jednotlivých příspěvků odpovídali na dotazy přítomných. Zárukou úrovně semináře byla volba přednášejících jak z řad odborníků Fakulty strojní ČVUT a specializovaných ústavů, tak z českých i zahraničních firem zabývajících se průmyslovým popisem. Záštitu nad seminářem převzal p. Pavel Severa, náměstek ministra obrany ČR pro vyzbrojování, jehož vystoupení uveřejňujeme v redakčně upraveném znění.

ČESKÉ CENTRUM
PRŮMYSLVÉHO POPISU

Téma označování a popisu výrobků všech kategorií je v době informační revoluce obzvláště aktuální.

Danou problematiku lze rozdělit na dvě oblasti, respektive do dvou otázek:

1. Jakou technologii použít pro různé kategorie výrobků?
2. Jaké informace o výrobku označením zachytit?

Rezort obrany je přitom typickým představitelem subjektu uživatelského, tj. spotřebitelského typu, nikoliv produkčního.

Z pohledu uživatele (spotřebitele):

1. Technologie:

- technologie umožňující bezkontaktní (dálkové) snímání,
- spolehlivost a jednoznačnost snímání.

2. Rozsah zaznamenaných informací:

- zachycení jednoznačné identity výrobku (objektu) a příslušného výrobce (subjektu) s tím, že veškeré další nezbytné údaje (rozsah odlišný pro různé skupiny spotřebitelů) navazují na identifikaci výrobku v dalších dostupných informačních zdrojích (komoditní knihovny výrobků, elektronické katalogy, informační systémy),

- přímé zachycení jednak identity výrobku, jednak navázání dalších konkrétních informací o výrobku - velmi obtížné je stanovit rozsah informací, neboť informační potřeba se bude lišit v závislosti na druhu a charakteru výrobku a dále v závislosti na spotřebiteli.

Rezort Ministerstva obrany je napojen na tzv. **kodifikační systém NATO** (*NATO Codification System*), což je ucelený mezinárodní systém zpracování informací o výrobcích (objektech), jejich výrobcích (subjektech). Tento systém není určen a využíván pouze členskými státy NATO, ale celou řadou dalších zemí ve všech světadílech, jejichž počet se neustále zvyšuje. Zásady katalogizace výrobků dle tohoto systému jsou zakotveny v zákoně č. 309/2000 Sb., v organizační struktuře rezortu MO je subjekt Úř OSK SOJ (Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování dat), který v tomto systému ČR zastupuje.

Podstatou tohoto systému je určení identity výrobku z uživatelského pohledu zaznamenaním referenčního označení výrobku výrobcem a jednoznačného kódu tohoto výrobce, vytvoření jednoznačného a jedinečného identifikátoru pro výrobek - **skladového čísla NATO** (*NSN - NATO Stock Number*) v podobě třináctimístného čísla. Veškeré další údaje potřebné pro hospodaření s výrobkem jsou podle potřeb uživatele zpracovány a zavedeny do databáze k výše uvedenému skladovému číslu NATO včetně možnosti zaznamenat technické charakteristiky a parametry.

Kodifikační systém NATO je trvale se vyvíjející systém. V současné době se řeší v rámci jeho dalšího vývoje otázka spojené s využitím systému označování výrobků čárovým kódem v systému UCC/EAN pro identifikaci zmiňovaného skladového čísla NATO [2]. Další aktivity jsou vyvíjeny směrem ke sladění rozsahu informací a metodice jejich zpracování a výměny v souvislosti s vytvářením elektronických katalogů výrobků pro účely elektronického obchodování.

Z pohledu uživatele, rezortu MO, je tedy odpověď na úvodní otázku semináře „Průmyslový popis – šance či povinnost?“ následující:

Průmyslový popis je šancí, která by na základě jedinečného zadání měla přerůst v povinnost. Jakákoliv aktivita tohoto druhu má pro uživatele význam pouze tehdy, je-li aplikována na veškerých nebo alespoň na většině výrobků.

V oblasti obranné standardizace jsou přejímány standardizační dohody NATO, které se zabývají označováním vojenské techniky a materiálu, včetně vybraného civilního materiálu.

Standardizační dohody jsou do prostředí ČR zaváděny cestou **českých obranných standardů (ČOS)** a do vnitrozrezortního prostředí INA (interní normativní akty), směrnici, pomůckami, předpisy apod.

České obranné standardy jsou vytvářeny na základě **zákona č. 309/2000 Sb. o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona** a s označováním vojenské techniky a materiálu souvisí následující ČOS.

Český obranný standard je normativním dokumentem ČR, jenž je vytvářen v případě, že je nezbytný pro vytváření podmínek zajištění obrany státu. ČOS zahrnuje požadavky týkající se činností nebo postupů při těchto činnostech v souladu s českými předpisy, normami a závazky. Vyplývá-li ČOS ze standardizační dohody, k níž ČR přistoupila, musí být příslušný ČOS uplatněn ve smlouvě.

Jaké jsou požadavky na tvorbu a správu ČOS? Musí být dosažena požadovaná vnější i vnitřní úroveň interoperability v oblasti obrany ČR. Je také třeba zavádět STANAG (standardizační

dohody NATO) i jiné závazky v oblasti obrany, spoluvytvářet ucelené a systémové prostředí obranné standardizace ČR a v neposlední řadě provádět revizi ČSVN a koordinaci s ČSN.

Informace o standardizační dokumentaci jsou zveřejňovány jedenkrát měsíčně jak ve Věstníku MO, tak ve Věstníku ÚNMZ. Jde o vydání nových edicí, vydání nových doplňků, zrušení platnosti určitých dokumentů, záznamy o přistoupení ke STANAG, záznamy o zavedení STANAG, případně vyhlášení tvorby ČOS a jejich schválení (obr. 1).

Standardizační dohody, které byly použity při tvorbě českých obranných standardů pro popisování produktů, jsou následující:

Číslo ČOS 134501 „Ženíjní munice – označování“

- ☐ Standard stanovuje zpřesněné požadavky na značení munice. Nahrazuje ČVN 24 024 a zohledňuje zvyklosti značení používané v NATO.

STANAG 4123 „Klasifikace (třídění) vojenské munice a výbušnin“

Číslo ČOS 399003 „Označování upevňovacích prostředků pro silniční přepravu“

- ☐ Standard stanovuje požadavky a způsob označování upevňovacích prostředků při přepravě materiálu.

STANAG 2927 „Označování upevňovacích prostředků v silniční dopravě“

Číslo ČOS 814501 „Standardní značení materiálu NATO pro přepravu a skladování“

- ☐ Standard stanoví technické požadavky na obsah, provedení, strukturu, rozměry a umístění normalizovaného povinného a doporučeného značení materiálu pro mezinárodní dodávky materiálu AČR.

STANAG 4281 „Standardní značení materiálu NATO pro zasílání a skladování“

Číslo ČOS 990504 „Přepavní etikety a přidružené symboliky používané pro sledování materiálu v rámci NATO“

- ☐ Standard ujednává zásady pro sledování materiálu použitím přepravních etiket s lineárním čárovým kódem a dvourozměrným kódem.

STANAG 2494 „Štítky a další symboly, používané pro sledování materiálu v rámci NATO“

Standardizační dohody NATO (STANAGs – *Standardization Agreements*) a spojenecké publikace (JPs – *Joint Publications*) jsou majetkem těchto států a organizací. Nevztahují se na ně zákony o poskytování informací. Poskytují se v úředních jazycích NATO, kterými jsou angličtina a francouzština. Pokud je poskytnut český překlad, slouží jen jako pomocný dokument.

Uvolnit standardizační dokumenty mimo resort MO (obr. 2) je možné na vyžádání právnických i fyzických osob. Žádost o poskytnutí informací však musí obsahovat:

- zdůvodnění souvislosti požadované informace s předmětem činnosti organizace,
- ověřený výpis z obchodního rejstříku firem podnikajících v ČR s uvedením statutárního orgánu,
- popis statutárního orgánu,
- a konečně i adresování žádosti.

Obr. 1

Tyto dokumenty vyžadují zvláštní manipulaci. Bez vědomí poskytovatele nelze provádět ani připustit rozmnožování dokumentů či je poskytovat třetí straně. Navíc je žadající organizace povinna umožnit poskytovateli na požádání kontrolu manipulace s dokumenty, na vyžádání poskytovatele je vrátit, a též je musí poskytovatel vrátit v případě ukončení činnosti nebo zániku organizace.

Při jejich objednávání je třeba udávat:

1. Přesné označení, včetně čísla edice a doplňku.
2. Zda je požadován překlad do českého jazyka (opět je třeba zopakovat, že překlady jsou pouze orientační, závazný je pouze originál).
3. Název dokumentu, popřípadě požadovaný díl (část, svazek).
4. Zda je požadována papírová kopie nebo elektronická verze.
5. Adresa (e-mail, telefon).

Obr. 2

Závěr

Využívání těchto ČOS vytváří podmínky pro použití výzbroje a materiálu v rámci NATO a na druhé straně umožňuje českým podnikům uplatnit své výrobky a služby na mezinárodních trzích. Plnění norem NATO je požadováno i nečlenskými zeměmi.

Proto také byl ve smyslu zákona č. 309/2000 Sb. o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování

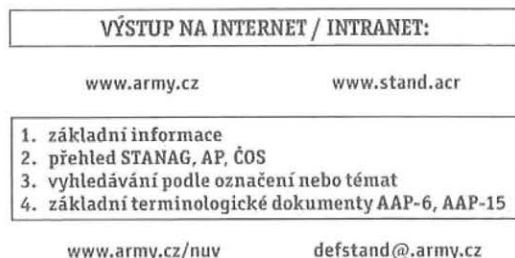
jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona zřízen **Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti** (Úř OSK SOJ), který má celostátní působnost a je podřízen Ministerstvu obrany (obr. 3).

Úřad při plnění svých úkolů podle tohoto zákona spolupracuje zejména s ministerstvy, jinými správními úřady, kraji a s příslušnými orgány NATO, obdobnými úřady nebo orgány členských států NATO a obdobnými úřady nebo orgány jiných států.

Úřad zabezpečuje zpracování českých obranných standardů, zabezpečuje jejich evidenci a distribuci.

Poznámky:

- [1] Celý program semináře a všechny přednášky jsou zveřejněny na adrese „<http://www.ccpp.cz/akce.htm>“.
- [2] EAN a UCC jsou neziskové organizace zabývající se standardizací průmyslového značení. EAN - European Article Numbering; UCC - Uniform Code Council. Více na „<http://www.ean-ucc.org/home.htm>“.

Obr. 3